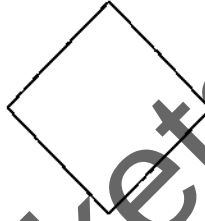

عين الحيات

علامه محمّد باقر مجلسی

به کوشش و ویرایش: کاظم عابدینی مطلق

سرشناسه: مجلسی ، محمد باقر بن محمد تقی. ۱۰۳۷ - ۱۱۱۱ ق.
عنوان و نام پدید آورنده: عین الحیات/تألیف محمد باقر مجلسی؛ به کوشش و ویرایش کاظم عابدینی مطلق.
مشخصات نشر: تهران ، مبین اندیشه ، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری: ۸۰۰ ص
شابک: ۱۵۰۰۰۰ ریال ۸ - ۰۶۰ - ۲۳۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸ ISBN
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: احادیث اخلاقی .
موضوع: اخلاق اسلامی.
موضوع: احادیث شیعه - قرن ۱۲ ق.
شناسه افزوده: عابدینی مطلق ، کاظم . ۱۳۴۵ - ویراستار.
رده بندهی کنگره: ۱۳۹۰ ع ۳ م / Bp ۲۴۸
رده بندهی دیوبی: ۲۹۷ / ۶۲
شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۰۰۷۸۰

عین الحیات

مؤلف: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی ● چاپخانه: دز
ناشر: مبین اندیشه ● شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۰ ● شابک: ۸ - ۰۶۰ - ۲۳۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸ ISBN
قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان ● ناشر همکار: آوای منجی - الطیار - اندیشه مطهر - مارینا - جام جولن

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ می باشد.

استادان مبین اندیشه

دفتر تهران: خیابان قزوین ، خیابان سبحانی، خیابان شهید برادران فلاح پلاک ۲۱۹

همراه: ۰۹۱۲۳۹۰۸۴۷۵ - تلفن: ۰۲۱ - ۴۴۸۶۱۵۸۵

دفتر قم: خیابان معلم - ۱۰ متری معلم - کوچه ۵ (شهید فلسفی) پلاک ۴

همراه: ۰۹۱۲۶۵۱۸۰۳۶ - تلفن: ۰۲۵۱ - ۷۷۴۸۳۷۰

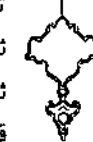
وب سایت: [www- mobine andishe. Com](http://www-mobine-andishe.com)

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۰۴۷۴۲۹۰۸۴۷۵

فهرست مطالب

۹	□ مقدمه ویراستار
۱۱	□ مقدمه مؤلف
۱۳	□ پیشگفتار
۱۳	۱) ذکر بعضی فضایل و احوال ابوذر (رض)
۱۳	۲) فضایل سلمان و ابوذر و مقدار (ره)
۱۶	کیفیت اسلام ابوذر
۱۸	کیفیت مسلمان شدن سلمان (رض)
۲۳	مظلومیت ابوذر و ظلم عثمان نسبت به او
۲۵	احوال ابوذر
۲۹	اخراج ابوذر از مدینه
۳۱	وفات ابوذر در ربه
۳۳	وصیت رسول الله ﷺ به ابوذر
۳۵	فصل اول: رؤیت
۳۷	فصل دوم: هدف از خلقت آسمان و زمین
۳۷	فصل سوم: شرایط اعمال
۵۲	فایده
۵۳	فصل چهارم: حضور قلب
۶۶	اصل اول: قبول عبادات موقوف به معرفت است
۶۷	اصل دوم: ایمان مایه‌ی سعادت ابدی است
۷۷	اصل سوم: مراتب معرفت و ایمان
۸۲	اصل چهارم: حدوث عالم
۸۳	اصل پنجم: تحقیق معنی فزد
۸۷	اصل ششم: بقای خداوند
۸۷	اصل هفتم: خالقیت حق تعالی
۸۹	اصل هشتم: آفرینش آسمان‌ها
۹۲	اصل نهم: معنی لطیف و خبیر
۹۶	اصل دهم: احاطه‌ی علم و قدرت خداوند به همه چیز
۹۷	فایده‌ی اول: بیان ضرورت وجود نبی و احتیاج خلایق به او

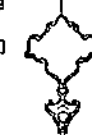

۹۹	فایده‌ی دوم: معجزه
۱۰۰	فایده‌ی سوم: تقریر دلیل بر نبوت پیغمبر آخر الزمان، حضرت محمد ﷺ
۱۱۴	فایده‌ی چهارم: قداست ساحت انبیا ﷺ
۱۱۴	فایده‌ی پنجم: بیان بعضی از شمایل و اوصاف آن حضرت
۱۲۲	تنویر اول: اینکه هیچ عصری خالی از امام منصوب از جانب خدا نمی‌باشد
۱۳۷	تنویر دوم: عصمت امام
۱۳۹	تنویر سوم: نازل شدن آیه‌ی تطهیر در شأن اهلبیت ﷺ
۱۴۱	تنویر چهارم: فضیلت اهلبیت ﷺ
۱۴۷	تنویر پنجم: اینکه صحت عبادت مشروط بر اعتقاد به امامت ائمه ﷺ است
۱۴۸	تنویر ششم: صفات و علایم امام و شرایط امامت
۱۸۸	مقصد اول: احتراز از طول امل
۲۰۰	مقصد دوم: در بیان دجال
۲۰۳	مقصد سوم: بیان مجملی از معاد و ذکر بعضی از احوال آن
۲۲۰	قاعده‌ی اول: فضیلت علم، یاد گرفتن و یاد دادن آن و فضل علما
۲۲۵	قاعده‌ی دوم: اصناف علم و آنچه از آن نافع است
۲۲۷	قاعده‌ی سوم: شرایط و آداب علم و عمل نمودن به آن و بیان اصناف علما
۲۳۶	قاعده‌ی چهارم: اصناف علما و صفات عالم قابل متابعت
۲۳۸	قاعده پنجم: مذمت عمل بی‌عمل
۲۳۸	قاعده‌ی ششم: مذمت فتوا دادن کسی که اهلیت آن را نداشته باشد
۲۴۰	خصلت اول: عدم اغترار به عبادت و اعتراف به عجز
۲۴۲	خصلت دوم: شکر نعمت
۲۴۶	خصلت سوم: توبه
۲۶۴	لمعه‌ی اول: فضیلت نماز
۲۶۶	لمعه‌ی دوم: اختلاف شرایع و مذمت بدعت در دین
۲۷۵	لمعه‌ی سوم: رهبانیت بدعت است و در این امت نمی‌باشد
۲۷۸	لمعه‌ی چهارم: اعتزال از خلق
۲۸۲	لمعه‌ی پنجم: طلب مال از حلال نمودن و قدر اتفاق کردن
۲۸۹	لمعه‌ی ششم: در بیان تجمل، زینت، لباس‌های فاخر و...
۲۹۵	لمعه‌ی هفتم: فضیلت پاکیزه بودن و بوی خوش کردن
۲۹۶	لمعه‌ی هشتم: مدح طعام‌های لذیذ و مذمت ترک گوشت و حیوانی نمودن
۳۰۱	لمعه‌ی نهم: حرمت غنا
۳۰۵	لمعه‌ی دهم: در بیان ذکر
۳۱۸	تصدق کردن
۳۲۹	ثمره‌ی اول: خوف و رجا
۳۳۴	ثمره‌ی دوم: بیان بعضی از قصص خایقان، جهت تنبیه مؤمنان
۳۳۴	قضه‌ی اول
۳۳۵	قضه‌ی دوم

۲۳۸	قصه‌ی سوم
۲۳۹	قصه‌ی چهارم
۲۴۰	قصه‌ی پنجم
۲۴۱	قصه‌ی ششم
۲۴۱	قصه‌ی هفتم
۲۴۲	قصه‌ی هشتم
۲۴۲	قصه‌ی نهم
۲۴۵	قصه‌ی دهم
۲۴۶	ثمره‌ی سوم: مدح مخالفتِ نفس و مذمتِ متابعتِ هواهای نفسانی
۲۵۱	باب اول: مذمت دنیا
۲۵۹	باب دوم: بیان چند تمثیل در مذمت دنیا
۴۴۳	باب سوم: معنی دنیا
۵۰۳	خصلت اول: بسیر خندیدن
۵۰۵	خصلت دوم: کسلی و سُستی در عبادت
۵۱۱	خصلت اول: حیا
۵۱۳	خصلت دوم: عفت شکم از محرمات و مکروهات
۵۱۵	خصلت سوم: عفت فرج، از محرمات، مکروهات و شبهات
۵۲۰	خصلت چهارم: نگاه داشتن چشم، از محرمات و مکروهات
۵۲۱	نجم اول: فضیلت دعا و فواید آن
۵۲۴	نجم دوم: شرایط و آداب دعا
۵۳۹	نجم سوم: علت مستجاب نشدن بعضی از دعاها
۵۷۸	ینبوع اول: اکرام پیرانِ مسلمانان
۵۷۹	ینبوع دوم: فضیلت قرآن و حامل آن
۵۷۹	ساقیه‌ی اول: فضیلت قرآن
۵۸۰	ساقیه‌ی دوم: فضیلت حاملان قرآن
۵۸۲	ساقیه‌ی سوم: صفات قاریان قرآن و اصناف ایشان
۵۸۹	ساقیه‌ی چهارم: آداب قرائت قرآن
۵۹۴	ساقیه‌ی پنجم: استعاذه
۵۹۴	ساقیه‌ی ششم: رو به جانب قبله بودن
۵۹۴	ساقیه‌ی هفتم: کیفیت ختم قرآن
۵۹۵	ساقیه‌ی هشتم: ثواب تعلیم و تعلّم و حفظ قرآن
۵۹۷	ساقیه‌ی نهم: ثواب قرائت قرآن
۵۹۹	ساقیه‌ی دهم: فضیلت تلاوت قرآن و نگاه داشتن آن
۶۰۰	ساقیه‌ی یازدهم: فضایل و فواید بعضی از آیات و سوره‌های قرآن
۶۴۰	ینبوع سوم: احوال سلاطین، معاشرت نمودن با ایشان و عدل و جورشان
۶۴۰	جدول اول: عدل و جور ایشان
۶۴۴	جدول دوم: کیفیت معاشرت ارباب حکومت با رعایا و حقوق ایشان

جدول سوم: ثواب اعانت مؤمنان و اذخال سرور در قلبشان و دفع ظلم از ایشان و مذمت کسی که قادر بر نفع ایشان باشد، لیکن نفع نرساند.....	۶۴۷
جدول چهارم: مذمت تحقیر و ایذای مؤمنان.....	۶۵۲
جدول پنجم: حقوق پادشاهان، دعا کردن برای صلاحشان و متعزز سطوات ایشان نشدن.....	۶۵۶
جدول ششم: مفاسد قرب پادشاهان.....	۶۵۹
جدول هفتم: جهاتی که به آنها می توان به خانهای حکام و اُمرا رفت.....	۶۶۳
فصل اول: مذمت و حرمت غیبت.....	۷۱۸
فصل دوم: معنی غیبت.....	۷۲۴
فصل سوم: در بیان افرادی که غیبتشان استثناست.....	۷۲۵
فصل چهارم: حکم شنیدن غیبت.....	۷۳۰
فصل پنجم: کفاره‌ی غیبت و توبه از آن.....	۷۳۱
فصل ششم: مذمت بهتان و متهم ساختن مؤمنان و گمان بد بردن به ایشان.....	۷۳۲
فصل هفتم: مذمت حسد.....	۷۳۴
مصباح اول: مذمت تکبر.....	۷۴۲
مصباح دوم: انواع تکبر.....	۷۴۷
مصباح سوم: علاج تکبر.....	۷۵۰
مصباح چهارم: اصلاح سیره.....	۷۵۱
مصباح پنجم: پشم پوشی.....	۷۵۲
باب اول: فضیلت اذکاری که مخصوص به وقتی نیست.....	۷۶۰
فصل اول: فضیلت تسبیحات اربعه.....	۷۶۰
فصل دوم: ثواب تهلیل.....	۷۶۳
فصل سوم: فضیلت تسبیح.....	۷۶۷
فصل چهارم: فضیلت تحمید و انواع حمد.....	۷۶۸
فصل پنجم: فضیلت استغفار.....	۷۶۹
فصل ششم: فضیلت اذکار متفرقه.....	۷۷۰
باب دوم: اذکاری که مخصوص وقت‌های خاصی هستند.....	۷۷۴
فصل اول: تعقیب نماز و اذکار صبح و شام.....	۷۷۴
فصل دوم: اذکار و ادعیه‌ی که در عقب هر نماز باید خواند.....	۷۷۹
فصل سوم: تعقیب مخصوص نماز ظهر.....	۷۸۱
فصل چهارم: تعقیبات نماز عصر.....	۷۸۲
فصل پنجم: تعقیب نماز خفتن.....	۷۸۲
فصل ششم: سجده‌ی شکر.....	۷۸۲
فصل هفتم: اذکاری که در هنگام خواب باید خواند.....	۷۸۵
□ لغات دشوار.....	۷۹۰

مقدمه ویراستار

نام علامه محمد باقر مجلسی با نام دایرةالمعارف بزرگ حدیث، شیعه، یعنی «بحار الانوار»، گره خورده است و عظمت این کتاب شریف، شخصیتی ممتاز از چهره‌ی علامه مجلسی ساخته است.

کتاب‌های تألیفی علامه مجلسی هر کدام بارها به زیور طبع آراسته گردیده و به صورت منبع پرفیض معارف و احکام و آیین الهی اسلام قرار گرفته و می‌گیرد، کتاب‌هایی مانند: حلیة المتقین، حق‌الیقین، جلاء‌العیون، بحار الانوار، حیات‌القلوب، عین‌الحیات و... هر کدام چون ستاره‌هایی در آسمان فرهنگ مکتوب معارف اسلامی و شیعی می‌درخشند.

کتاب عین‌الحیات در حقیقت شرحی گویاست بر وصایا و احکام و پندهای پیامبر گرامی اسلام ﷺ به یکی از بزرگ‌ترین شخصیت‌ها و پرورش‌یافتگان فرهنگ اسلامی، یعنی ابوذر غفاری رضی الله عنه. البته در عظمت سخنان گویایار پیامبر ﷺ به انسان بزرگ و خودساخته‌یی چون ابوذر غفاری، نیازی به توضیح نیست؛ تنها باید به شرح و بیان جامع و پرمحتوای علامه بزرگوار مجلسی اشاره کنیم که الحق، حق مطلب را ادا نموده و به قلمی نیکو آنچه از معارف و احکام و اخلاقیات و قوف داشته، در این کتاب به کار گرفته و حاصل کار، اثری است که مطالعه‌ی آن دریایی از آگاهی و بینش دینی را به خواننده هدیه می‌کند. عین‌الحیات را می‌توان به چشمه‌ی حیاتبخش ترجمه کرد، مُلْهم از این توضیح علامه در مقدمه کتاب که: «چون از ارواح شامل سبحان امید دارم که موجب حیات قلوب و ارواح مرده‌دلان سرای غرور گردد، آن را به عین‌الحیات مسمی گردانیدم».

در ویرایش این کتاب کوشیده‌ایم تا آن‌جا که ممکن است از علایم ویرایشی برای ارتباط یافتن سریع ذهن خواننده با محتوای اثر استفاده کنیم. نسخه‌ی مورد اتکای ما در کار نمونه‌خوانی، نسخه‌ی موجود در کتابخانه آیه‌الله العظمی نجفی بوده است. همچنین با تهیه فرهنگ لغات دشوار کوشیده‌ایم، به خوانندگان گرامی این اثر هرچه بیشتر در فهم مطلب کمک کرده باشیم. امید که سعی ما مقبول طبع خوانندگان فاضل این کتاب شریف قرار گیرد؛ و نیز به علامه مجلسی رحمته‌الله: «خدا جمیع شیعیان را از وساوس شیاطین و جنّ و انس نجات دهد و به عین‌الحیات تحقیق حق برساند!»

کانظم عابدینی مطلق

www.ketab.ir

عین‌الحیات

مقدمه مؤلف

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ، تَحْفَهِ بَارِگَاهِ کِبَرِیایِ حَکِیمِی، که الواحِ ارواحِ قابله‌ی نوع بشر را - که مظهرِ عَرایِبِ صُنْعِ قضا و قدر است - به صیقلِ مواعظِ دلپذیر و حکمت‌های بی‌نظیر جلا داده، عکس‌پذیر صفات کمال و چهره‌گشای نُعوت جلال خویش گردانید و چشمه‌های حقایق از لسانِ مُعْجَزِ بَیانِ انبیا و اصفیا، بر بَساطینِ قلوبِ صافیه و مزارعِ صِدْقِ رَاکِبِی اربابِ فطنت و ذکا جاری ساخته، تا الوانِ ریاحینِ مَحَبَّت و انواعِ گل‌های معرفت رویانند.

صلوات نامحدود بر زبده‌ی عالمِ وجود و صاحبِ مقامِ محمود و باعثِ ایجادِ سَبْعِ طَباق و مَتَمِّ صحیفه‌ی مکارمِ اخلاق؛ مقدّسِ جنابی که از خزانه‌ی فیضِ ازلی به تشریف شریف «إِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ»^۱ سرافراز است و اَمّتِ نوازی که از وفورِ شفقت و مرحمت به منقبت «خَرِيصٌ غَفِيكُم بِالْمُؤْمِنِينَ زُفُوفٌ وَحِيدٌ»^۲ ممتاز است؛ یعنی سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ و فخرِ الْعَالَمِينَ و شفیعِ الْمُذْنِبِينَ و رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى الْأَوَّلِينَ و الْآخِرِينَ، مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، خَاتَمُ النَّبِيِّينَ.

درود بر آلِ اطهار و اهلِ بیتِ اختیارِ او که به نور و لایتشان قنادیلِ دل‌های مَحَبَّان، روشنی‌بخشِ زمین و آسمان گردیده و از شعشعهِ خورشیدِ مَحَبَّتشان مقتضای «سَيَمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَفْرِ الشُّجُوهِ»^۳ صَبِیحِ صَادِقِ یَقِین و ایمان از جَبینِ شیعیان دمیده؛ خصوصاً سَيِّدِ اَوْصِیَا و امامِ اتقیا و فریادرسِ روزِ جزا و مَحَرَّمِ سُرَادِقِ «لَوْ كَثِيفُ الْغِطَاءِ»^۴ بابِ مدینه و علم و لنگرِ سفینه‌ی حِلْم؛ یعنی وَلِيُّ اللَّهِ الْمُرْتَضَى و سَيِّفُ اللَّهِ الْمُتَمَتِّضِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ و یَعْسُوبُ الْمُسْلِمِينَ اسدِ اللَّهِ الْغَالِبِ و شَهَابِ اللَّهِ الثَّاقِبِ، سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ عَلِیِّ بْنِ أَبِيطَالِبِ (صلواتِ اللَّهِ علیهم اجمعین و لعنةُ اللَّهِ علی

اما بعد، مستمّد فیوض ازلی، محمّد باقرین محمّد تقی (عفی الله عن جرائمهما) به موقفِ عَرَضِ برادران ایمانی و دوستان روحانی می‌رساند که، چون حکیمِ علیم، نفوس بشری را بر وفق حکمت کامله و مصلحت شامله به عوایق غَفَلات و علائق شَهَوَات مبتلا گردانیده، حیرت‌زدگان به وادی بی‌خبری و جهالت و مدهوشان شراب بَغی و ضلالت را از مواعظ حَسَنه و نصایح جمیله چاره نیست که شاید از خواب غفلت بیدار و از مستی هوشیار گردند، لاجرم حکیم علی الاطلاق کلام مُعْجَز نظام خویش را به نصایح شافیه و اَمثال و حِکَم و افیه مشحون گردانید و پیشوایان دین و رهنمایان مسالک یقین را به این شیمه‌ی کریمه امر فرمود، کما قال تعالی: «ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْخَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ»^۱ و در کلام وافی هدایت جناب با رفعت رسالت پناهی و اهل بیت کرام او (صلوات الله علیهم اجمعین) خطب و مواعظ و وصایا فوق حدّ و احصا وارد شده و اکثر طالبان هدایت به اعتبار عدم آنس به لغت عرب از فواید و منافع آنها محرومند؛ لهذا این بی‌بضاعت را به خاطر قاتر رسید که وصیتی که حضرت سید المرسلین صلی الله علیه و آله برگزیده‌ی اصحاب و زبده‌ی اتباع خود ابوذر غفاری (رضوان الله علیه) را فرموده‌اند، چون جامع‌ترین اخباری است که در این باب از ینابیع وحی و الهام ماثور گردیده و بر اکثر مکارم اخلاق خَسَنه و محاسن اوصاف جمیله اشمال دارد، ترجمه نمایم و مقید بر نیکی عبارات و حُسن استعارات نگردیده، به عبارات قریبه به فهم مضامین، آن را ادا کنم و آنچه محتاج به تفسیر و تبیین باشد و اشکال آن منحصر در عدم فهم لغت نباشد، بر وجه ایجاز متوجّه حلّ آن بشوم، تا کافه‌ی مؤمنان و عامه‌ی شیعیان را از این مایده‌ی سبحانی و عایده‌ی ربّانی بهره‌ی فاضل و نصیب کامل بوده باشد. چون از فضل شاملِ سبحانی امید دارم که موجب حیات قلوب و ارواح مرده‌دلان سرای غرور گردد، آن را به عین الحیات مسمّی گردانیدم.

مُلْتَمَس از ناظران در این رساله آنکه، چون در خور استعداد ناقص این عَدِیم الاستطاعه به قلم آمده، به دیده‌ی عیبجویی نظر ننمایند و در حیات و ممات، این تبه‌روزگار را به دعای خیر اعانت فرمایند. وَ خَشَبْنَا الله وَ نِعَم الوکیل.

